

Ако разглядамы едно растеніе щемъ съглядамы, че у него има и твърды и капливы (водявы) вещества. Капливо-то е повече отъ водж, у кож-то има по нѣчто растопены съставы. А пакъ твърда-та чясть отъ растеніе-то състои повече-то отъ едны много ситначкы стайчкы, кои-то испрьво сж мягкы и жилавы, а като по остарѣжть ставать по-коравы и по-дръвены. У тыя стайчкы и измежду тѣхъ има много и всякаквы вещества, кои-то ся различавать едно отъ друго по образъ, по вкусъ, по джхъ и по другы свойства. Нанстинаж има безбройны нѣчта, кои-то вадимъ изъ растенія-та за нашиж потрѣбж, като на пр. захарь (шекеръ), скробъ (нишеста), всякаквы масла, смолы, мастило и пр.

Градиво за всичкы-ты си тыя съставы растеніе-то трѣбува да е изсмукало и прибрало у себе отъ около себе, отъ въздуха и отъ земиж-тж. Нѣ тыя нѣчта тука не ся намирать у такъвъ образъ, а растеніе-то по *жизненж-тж си силж*гы е сградило и направило у тѣло-то си отъ другы съединенія, что гы има у земиж-тж и у въздуха, така също кѣкто что добыче-то отъ сѣно и водж си прави у тѣло-то кравъ, млѣко, мясо, кости и пр.

Всичкы твари по свѣта, па и всяка най-малка чястичка отъ растеніе сглобена и съставена е отъ едны постоянны начяла (элементы), кои-то взаимно едно съ друго така цврѣсто ся споявать и едно въ друго така ся впивать, что-то до край си промѣнявать сжщинж-тж, та правять съединенія, у кои-то тыи ни съ най-добъръ микроскопъ, нито съ накушяние нито съ душеніе могжть да ся познажть. Тыя начяла че има вжтрѣ у растенія-та, може да ся докаже само съ срѣдства-та, кои-то подава една наука, наречена Хымія. Учени-ти хымици не уморно ся трудили та издырили начяла-та, отъ кои-то сж съставены растенія-та и тѣхны-ты чясти на пр. стѣбла-та, листа-та, кореніе-ти, сѣмена-та и пр.

За чюдение и дивѣние е колко много различни, вещества има у растенія-та, подкачи отъ най-ситный мѣхъ до най-голѣмы-ты стѣбла по-горящы-ты страны. А еще повече ся въздивѣва чловѣкъ, кога чюе отъ уста-та на хымицы-ты, че всичкы тыя безкрайно много растителны вещества естество-то си прави отъ твърдѣ малко на брой начяла, кои-то у всичкы растенія влизать, нѣ въ не еднаквж мѣрж. Ни една, ни най-малка-та трошица отъ тыя начяла не ся